

νέμνησε ζωηρώς τὸ Vescovato τῆς Κορσικῆς· ἐκεῖνο μὲν καλύπτεται ὑπὸ καστανεῶν, αὕτη δὲ ὑπὸ ἐλαίων. Ὁ Χέκελ, ἔν τινι περὶ Κερκύρας ἀξιαναγνώστῳ πραγματεῖα, ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ, διότι τόσῳ ὀλίγοι ζωγράφοι μεταβαίνουν εἰς Κέρκυραν καὶ Κορσικὴν. Κρίμα! Ἄλλα τῶν ταξειδιῶν αἱ δαπάναι εἶναι οὐ σμικραὶ, ἀμφοτέραι δ' αἱ νῆσοι κεῖνται ἀπομειμακρυσμέναί τῆς ὁδοῦ τῶν ἀγορασῶν τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ συρμού. Ἡ Κορσικὴ ἀνταμείβει πανταχοῦ τοὺς πόνους τοῦ καλλιτέχνου· εἶναι μεγαλοπρεπεστέρα, πλουσιώτερα περὶ τὰς φυσικὰς καλλονὰς ἢ ἡ Κέρκυρα· πλὴν τούτου ἡ Κέρκυρα δὲν δύναται ν' ἀντιμετρηθῆ πρὸς τὸ ἐγκαλλώπισμα πάσης πλαστικῆς τέχνης, τὸ Κάπρι. Ἐρευνῶν τὴν μακαρίαν νῆσον τῶν Φαιακῶν ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη εἶναι ἀρμοδιώτερα τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ παρὰ τῆ τοῦ ζωγράφου. Ἡ φτεία εἶναι παραπολὺ πολυτελής· δάση ἐλαιῶνων περιβάλλουσι τὸ πλαστικὸν σῶμα τῆς νήσου ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς· ἐλλείπει ὅμως ἡ γραφικῶς ὑπερέχουσα πύκν, ἐλλείπουσι τὰ εἰρήπια τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος, ἅτινα τόσῳ μαγευτικὴν καὶ ἐπιδρῶσαν ἱστορικὴν ζωὴν χαρίζονται ταῖς ἐξοχαῖς τῆς Ἰταλίας. Καὶ ὅμως, τί δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ ἐν ταῦθα καλλιτέχνης μεγαλοφυῆς, ζωγραφῶν τὰς θαλάσσας καὶ τοὺς κόλπους, τὰς ζωηρὰς ἀκτὰς καὶ τ' ἀκρωτήρια, τοὺς ἐκθακχέοντας λόφους καὶ τὰς εἰδυλλιακὰς πεδιάδας καὶ τὴν μόνην μεγάλην ἠρωϊκὴν σκηνὴν τῆς Ἠπείρου! Οὐχὶ ἡ πλαστικὴ τῶν σχημάτων εἶναι τοῦθ' ὕπερ ἤθελεν ἀναδείξῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ πανταχοῦ ἀποπνέων ἀμβρόσιος αἶθήρ καὶ ἡ τῶν χρωμάτων ἀρμονία. Ὁ μὴ ἔχων καλλιτεχνικὴν συναίσθησιν τοῦ ἰονίου αἰθέρος, δὲν πρέπει ἐν ταῦθα οὐδὲ γραμμὴν ν' ἀγάγῃ. Τὸ θεσπέσιον φῶς τῆς μακαρίως ταύτης φύσεως εἶναι αὕτη ἡ γοητευτικὴ αἴγλη ὕψ' ἧς παρίστανται ἡμῖν περιβεβλημένοι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι· πάντες περιβάλλοντα αἴγλη φωτεινῆ.

Πολλάκις ἠλάσασμεν ἐπ' ἀμάξει διὰ τῆς νήσου πρὸς τὰς ἰονικὰς ἀκτὰς. Ἐραῖος κεῖται ἐκεῖ ὁ Πέλεκας, πρὸς ὃν ἀφικνεῖται τις ἀνερχόμενος θαλαροῦ λόφου, ἐφ' οὗ κεῖνται καὶ αἱ κώμαι Βαρυπατάδες, Βηρὸ καὶ Καστελλάνοι. Ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ βράχου κεῖται ὁ Πέλεκας· αἱ ὁδοὶ εἰσὶ κεκλασμέναι ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς πέτρας· αὐτὴ ἡ κώμη οὐδὲν θὰ εἶχε τὸ ἐνδιαφέρον, εἰ μὴ κατεῖχε θαυμασίαν θέσιν. Αἱ κερκυραϊκαὶ κώμαι, ἐν αἷς οὐδ' αὐμὸ ἀπαντᾶ μνημεῖόν τι, οὐδὲν ἔχουσι τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης τοῦ ἰταλικοῦ μεσαιῶνος, ἧτις τὴν φαντασίαν ἀναπτεροῖ. Οἱ πύργοι τῶν βράων καταρρέουσι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐκκλησίαι δὲν εἶναι ἄξιαι λόγου, πολλάκις ἐκ μόνου τοῦ κωδονοστασιου διακρινόμεναι τῶν οἰκιῶν. Παιδιά χροσεύουσι περὶ ἡμᾶς, ἄνηθ προσφέροντα, οὐχὶ ἐπαιτοῦντα ἀλλὰ ἀστειζόμενα. Ἄντι τοῦ Κύριε, προσφωνοῦ-

σιν ἡμᾶς τουρκιστὶ (;) ἀφέντη, ὅπερ ἐδιδάχθησαν βεβαίως ἀπὸ τῶν ἀλβανῶν (;) Ἄπὸ τῆς σκοπιᾶς ταύτης ἐπιβλέπει τις ὅλα τὰ νῶτα τῆς νήσου ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἐτέρας. Ἡ πόλις καὶ τὰ πράξεις φαίνονται ὑψόμενα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ περαιτέρω φεγγοβολεῖ ὁ θαλάσσιος ὄχρητος, ὃν σχηματίζουσι τὰ ὄρη τῆς Χιμάρρας καὶ τοῦ Πίνδου. Καὶ ὁ ἀπαστράπτων τῆς Ἀρτέμιδος καθρέπτει, ἡ λίμνη Χαλικιοπούλου, μετὰ τῶν ἀκτῶν αὐτῆς καθορῶνται ἐκείθεν. Πρὸς βορρᾶν ὄρη περιβάλλουσι μεγάλην πεδιάδα, τὸ *Libadi* τοῦ *Ρόπα*, πράσινον ἐκ τῶν σπαρτῶν· ὁδοὶ λευκάζουσι ἐν τοῖς πέρασιν αὐτοῦ ἄγουσιν εἰς τὰς διαφόρους κώμας, ἔστιν ὅτε δὲ τὸ φῶς τῆς ἐσπέρας μαρμαίρει ἐπὶ τινος τέλματος, ὡς ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μαραθῶνος. Ὑπεράνωθεν ὁ Παντοκράτωρ ἀναπτύσσει πᾶσα ν τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, ἐτέρωθεν δ' ἐκτείνεται τὸ ἰόνιον πέλαγος, ἐξ οὗ ἀναδύουσι τολμηρῶς προβάλλοντα ἀκρωτήρια.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

Περὶ ὀλίγων κατεστραμμένων σελίδων ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πολὺς γίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ λόγος περὶ τῶν ζημιῶν ἃς ὑπέστη ἡ ἀρχαία τέχνη καὶ φιλολογία ἕνεκα τοῦ φανατισμοῦ τῶν μοναχῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθεῖς αὐταὶ αἰμομαφαί, ἀλλὰ δὲν στεροῦνται υπερβολῆς τινος. Συστηματικὴ καταστροφή, ἐθελούσιος ἀφανισμὸς τῶν ἀρχαίων κτιρίων καὶ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων σπανίως μόνον συνέβη· αἱ δ' ἐπελθούσαι βλάβαι ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὕλικου τῶν μνημείων πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς νέας θρησκείας καὶ τῆς νέας φιλολογίας. Ναοὶ τινες ἀρχαίων θεοτήτων μετεποιεῦντο εἰς ἐκκλησίας χριστιανικῶν ἁγίων, πολλαὶ δὲ τῶν μεσαιωνικῶν ἐκκλησιῶν οὐ μόνον τὴν θέσιν ἀρχαίων ναῶν δεικνύουσι, ἀλλὰ καὶ δικσάζουσι ἐκείνων λίθους, στύλους, ἀνάγλυφα, ἐπιγραφάς. Οἱ παλιγκτιστοὶ οὗτοι ναοὶ ἐπέχουσι ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν παλιμψήστων χειρογράφων. Ὡς ἐπὶ τῶν θεμελιῶν ναοῦ τινος τοῦ Ποσειδῶνος ἀνοικοδομήθη ἐκκλησία τις τοῦ ἁγίου Νικολάου, οὕτως ἐπὶ περγαμηνῶν κώδικος τοῦ Στράβωνος ἐπεγράφοντο μετὰ τὴν ἐκπλυσιν φῶδι τοῦ Ψαλτῆρος. Πολλάκις δ' ἔχομεν διπλοῦν χριστιανικὸν μνημεῖον ἐπὶ ἀρχαίων θεμελιῶν καὶ διπλὴν νεωτέραν γραφὴν ἐπὶ παλαιᾶς περγαμηνῆς· Ὡς δ' ὁ ἄγγλος Mullooly κατῶρθασε νὰ μελετηθῇ καὶ χωρίση ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐπάλληλα οἰκοδομικὰ στρώματα τῆς ἐν Ῥώμῃ περιέργου ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, οὕτως ὁ κλεινὸς Mommsen ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἀλλήλας ἐπιχειμένους γραφὰς τοῦ παλιμψήστου κώδικος τοῦ Ῥωμαίου νομοδιδασκάλου Γαῖου. Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ νέα αὕτη κτίσις τῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἡ νέα διάξξις τῶν χειρογράφων ἐγένετο πάντοτε ἐκ φανατισμοῦ

περιέχοντος τὰπολωλότα βιβλία τῶν Ἱστοριῶν τοῦ Τακίτου κατέληξεν εἰς τὸ νὰ εὕρῃ . . . τὰ ξύλινα ἐξώφυλλα αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν πλὴν τῶν ἐξωφύλλων τοῦ σταχωτοῦ συνήντησεν ἐν ᾧ ἐζήτηι τὸ χειρόγραφον τὴν ὠραίαν μεθ' ἧς ἐμελλε νὰ συνδεθῇ διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ γάμου, ἡμεῖς δ' ἀντὶ τούτου εὕρομεν . . . μόνον τὸν *θελον ζήλον* τοῦ καταστροφῆος καὶ τὸ ἐξῆς μικρὸν ἀπόσπασμα δι' οὗ ἐπερατοῦτο τὸ χρονικόν, διασωθῆν χάριν τοῦ αὐτοῦ ζήλου, ἵνα μὴ ἀφανιζομένου καὶ αὐτοῦ συναφανισθῇ κανεῖς ἀσκητικὸς λόγος Ἰωσήφ τοῦ Βρυεννίου. Τὸ ἐσώσαμεν ὡς διδακτικὸν ἐπισφράγισμα τῆς ἀνω ἐκτεθείσης μικρᾶς ἱστορίας· «[ἀρχιστρα]τήγου, »τὸν ἐξοχώτατον Δομένικον Μοτζενίγον, ἄνδρα »ἐμπειρότατον τοῦ πολέμου, ἐλπίζοντας ἀπὸ τὴν »μεγάλῃν του θαυμαστὴν φρόνησιν ὅτι θέλει κά- »μει πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνδραγαθήματα εἰς τι- »μὴν τῆς πατρίδος του καὶ παντελῆ ἀφανισμόν »τῶν ἀπίστων Ἀγαρηνῶν, καὶ διατὶ εὐρίσκειται »εἰς αὐτὸν μία θαυμασιωτάτη ἐμπειρία εἰς τὰ τοῦ »πολέμου καὶ διατὶ θέλει πολεμήσει κρατῶντας »τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἕνας τοσοῦτον εὐτυ- »χέστατος πρίγγιψ, ὁ Μουρζίνης».

ΣΤΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΟΙ ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ

[Εἰκῶν].

I

Ἡ Κλυταιμνήστρα ἐθεωρεῖτο κοινῶς ὡς κόρη, κατὰ 17 μῶλις Μαῖους δρέψασα *ναρκίσσους* ἐκ τοῦ προγονικοῦ τῆς *περιβαλλίου* κειμένου ἐν Ἀμπελοκήποις.

Ἡ Τρισεύγενη, ἥτις συνήθως προσηγορεύετο Κυρα-Κώσταινα, ἐφάνετο ὡς γραῦς, κατὰ 71 σχεδὸν Φεβρουαρίου συλλέξασα βρούθας ἐν συνδυασμῷ μετὰ *καυκαληθρῶν* καὶ *ράδικιων* ἐκ τῶν διαφόρων ἀγρῶν, οὓς ὁ μακαρίτης σύζυγός τῆς Κυρ-Κώστας, ἀποθανὼν ἐν καιρῷ τῆς χολέρας, κατέλιπεν εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειάν του, ἥτις συνέκειτο ἐκ τῆς γνωστῆς ἤδη ξυνωρίδος δηλ. τῆς Κυρα-Τρισεύγενης καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας μονογενοῦς θυγατρὸς τῶν.

Ἐν τούτοις ἂν ἠρωτῶντο τὰ ἀνύπαρκτα ληξιαρχικὰ βιβλία, θὰ ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἡ μὲν Τρισεύγενη Κώστα Μπατζακιώτη τὸ γένος Μπούρδη ἦτο μῶλις 55 ἐτῶν, ἡ δὲ δεσποινὶς Κλυταιμνήστρα Βαζαγιώτου 29, ἦτοι παρὰ ἐν τριάκοντα . .

Ἡ ὀπτικὴ αὐτῆ ἀπάτη προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι, ἡ μὲν μήτηρ μὴ οὕσα ποσῶς εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐν χρείᾳ ζωῆς τῆς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀνεστῆναζεν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ μακαρίτου, ἐκάθητο δὲ εἰς γωνίαν τινὰ κεκυφῖα καὶ ἔχουσα τὴν βίνα οἰοεῖτο προσηλωμένην ἐπὶ εὐρυτάτου *τσουραπίου*, ὕπερ διαρκῶς ἐπλεκε· τότε δὲ μόνον διέκοπτε τὸ καλλιτέχνημά τῆς δσάκις θρηνώδης φωνῆ ἐκ τοῦ μαγειρίου ἀφικνουμένη ἐδήλου, ὅτι τὸ μαγειρεύ-

μενον κρέας ἐζήτηι ὕδωρ, ὅπως μὴ γίνῃ παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Ἡ θυγάτηρ ὅμως πρὸ τοῦ καθρέπτου διημερεύουσα σχεδὸν, ἐφῆρμοζε τοὺς νεωτέρους θριάμβους τῆς κομμωτικῆς τέχνης ἥτις κατώρθωσε νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν πανδαμάτορα χρόνον καλύπτουσα τὰς ρυτίδας· ὅταν δὲ νῦχαριστεῖτο ἐντελῶς ἐκ τοῦ ἔαυτοῦ τῆς ἔρριπτεν ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τὸ ὕστατον βλέμμα συνοδευόμενον ὑπὸ παρατεταμένου μειδιάματος, καὶ καθήμενη νωχελῶς ἐπὶ μαλθακῆς ἔδρας ἀνελάμβανε τὸ *roman* . . .

II

Πρὸ δεκαετίας ἡ Κλυταιμνήστρα εἶχεν ἀποπερατώσει λίαν εὐδοκίμως τὰς σπουδὰς τῆς, ὀλίγους δὲ μῆνας μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἐν τῇ πατρικῇ τῆς οἰκίᾳ ἐγκαθίδρυσιν ἤρχισε νὰ ὑπεισέρχηται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ οἴκου, τοσοῦτῳ δὲ τεχνῆντως ἀφῆρε· ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς τῆς τὰς ἀοράτους ἡνίας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὰ πάντα ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς· καὶ ἐνόησε μὲν ἡ μήτηρ τὴν βυσσοδομουμένην μεταπολίτευσιν, ἀργὰ ὅμως καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐξουσία εὐρίσκετο πρὸ πολλοῦ ἀκλόνητος εἰς τὰς ἀβρὰς γείρας τῆς θυγατρὸς τῆς, προβαινούσης πλέον εἰς ριζικὰς μεταρρυθμίσεις· τότε δὲ μὴ ἔχουσα τί ἄλλο νὰ πράξῃ ἡ Κυρα-Κώσταινα, ἐγεύετο ἀγογγύστως τὸν ἄρτον τῆς δουλείας καὶ περιορίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ συνοδεύῃ ἕκαστον τοῦ κατακτητοῦ νεωτερισμῶν διὰ βελήθους ἀναστεναγμοῦ, ὃν πολλάκις ἀπέπνιγεν ἐν τῇ γενέσει του τὸ αὐστηρὸν τῆς Κλυταιμνήστρας βλέμμα . . . Sic transit κτλ. ἡ Σύγκλητος ἐπεσκιάσθη ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁρεῖλομεν ὅμως νὰ δημολογήσωμεν χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὅτι τὰ πρῶτα βήματά τῆς δὲν ἔσπεψεν ἐπιτυχία· διότι, θελήσασα νὰ ἐξαγάγῃ τὸ φέσιον ἐκ τῆς μητρικῆς κορυφῆς καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' εὐρωπαϊκοῦ πύλου, ἀπῆντησε ζωηρὰν ἀντίστασιν, διακηρυξάτης τῆς Κυρα-Κώσταινας, ὅτι τὸ φέσιον θὰ τὸ ἀποθήσῃ ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τῆς κεφαλῆς τῆς, τὴν ἠπέλιπσε δὲ καὶ δι' ἀπεργίας ἰδίως εἰς τὸ περὶ μαγειρικῆς κεφάλαιον, ὅπερ ἀπῆλπισε τὴν Κλυταιμνήστραν, καὶ τὴν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀξιώσεώς τῆς καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ *συρασιάρα*, καὶ δὲν ἐνόει νὰ φάγῃ ἐξ ἄλλης χειρὸς εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς μητρικῆς.

Ἐν τούτοις ἡ πρώτη αὕτη ἀποτυχία δὲν ἀπεθάρρυνε τὸν ἀτρόμητον νεωτεριστὴν μας, ὅστις ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος τῶν Γράκχων διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν δὲν εἶχον χρήματα, ἐνῷ ἡ ἡρώϊς ἡμῶν εἶχεν εἰς τὰς χεῖράς τῆς ἱκανὰς ντοῦπιας εὐρεθείσας ἐντὸς λαγῆνου κερκρυμμένης ἐν τῇ κόπρῳ τοῦ σταύλου. . . Ὡ σταύλε, σταύλε! σὺ, ἐν τῷ ὀπιῳ ἄλλοτε ἀντήχει ἡ μελωδικὴ τοῦ ὄνου φωνῆ, τοῦ χαριστάτου, λέγω, Κουτσάφτη, ὀρεῖλοντος τὴν ἐπανυμίαν του εἰς